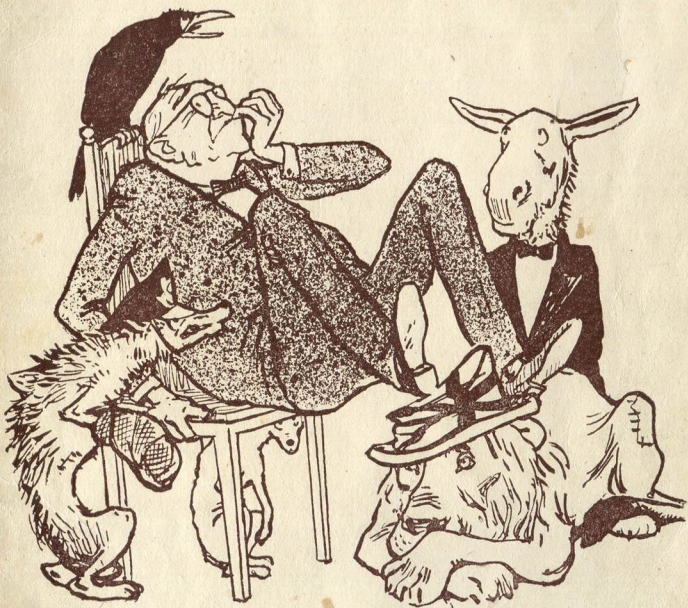

ГЕННАДІЙ БРЕЖНЬОВ

Байки

ХАРКІВСЬКЕ КНИЖКОВО-ГАЗЕТНЕ ВИДАВНИЦТВО

БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

UARTLIB.ORG

UARTLIB@GMAIL.COM

ГЕННАДІЙ БРЕЖНЬОВ

байки

ХАРКІВСЬКЕ КНИЖКОВО-ГАЗЕТНЕ ВИДАВНИЦТВО
1951

Харківське книжково-газетне видавництво просить
читачів надсилати свої зауваження по цій книзі на
адресу: м. Харків, Сумська вул., 54.

Художник
А. Базилевич

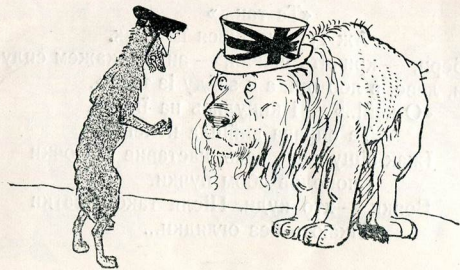
КРУК ТА ЖАРИНА

Шукаючи поживи в злу годину,
На згарищі побачив крук жарину.
«Ну, — дума, — запало я ліс.
Тут є під боком хмиз,
• Так я туди жарину кину
І спопелю всю землю за годину.
Кругом народу розплодилось — тьма,
А здобичі — чортма.
Іще недавно все було тут голо,
А бач, уже шумить життя навколо.
Що ж буде через рік!
А я до мертвечини звик...»

Недовго думавши, рвонувся крук навкіс
І каменем — униз.

Вхопив жарину, чуже — гаряче,
Торкнувся дзьобом — знов пече.
Мудрив і так,
І сяк,
В який не брався бік,
А тільки дзьоб та пазурі обпик...

Панове палії, сиділи б краще дома,
Бо в світі вже давно відомо:
Хто на вогні мудрить,
Той сам згорить.

НЕПЕРЕДБАЧЛИВИЙ ШАКАЛ

Хвалився шакал звірню передушити
(Йому, бач, тісно стало в лісі жити):

«По черзі всіх зловлю,
Звалю,

Ще й шкуру зняти з кожного звелю».
Брехав шакал, брехав, аж доки й сам повірив,
Що на землі страшніш нема од нього звіра.

І написав тоді старому леву він:

«Збирайся, сучий син,
Зі мною виступати,
Облогою ведмедя брати»...

Хоч леву й не до бить,—
Йому б перепочить,—

Та що робить,

Коли шакал його тушонкою годує!
«Приїдеться,— думає,— кістки зложити всеу».

І, звісна річ,

Лев затрусив шакалові навстріч.
Зустрілися. «Ну, як живеш?»

«Та так...»

Аж тут зустрівся їм їжак,
«Бери, — кричить шакал, — ану, покажем силу,
Ти, леве, в лоб іди, а я зайду із тилу».

«О-кей!..» — і кинулись на їжака.

Та справа вийшла нелегка.

Їжак зішдуливсь весь, наставив колючки
І поколов обом пучки.

Вояки — хто куди. Після такої кватки
Тікають без оглядки...

Цю баечку написано для тих,
Хто ласий до земель чужих.
Глядїть, шакали Уолл-стріта,
Щоб часом не було і вас побито...

ОСЕЛ-КРАСНОМОВЕЦЬ

Якось осел проходив парком,
Де два сенатори дискутували шпарко
На втіху натовпу всьому.

І захотілося йому
Послухати й собі балакунів відомих.
Суперники немов не чують втоми:
Година, друга — жоден не замовкне.
Як перший ляпне щось, так другий дужче бовкне,
Видати, сили нарівні...

«А що якби попробувать мені?.. —
Подумав наш осел: — Та я ж за них незгірш,
Тим більш,

Що за словами їх (а я уважно слухав)

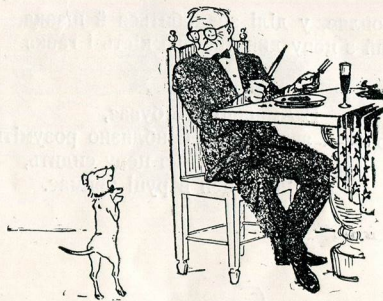
Ослячії стирчали вуха.

Хай і мене хтось Ціцероном назове».

Тут наш осел як зареве,
Та так, що чуть було на добру мило, —
Забив обох ораторів за хвилино.

Ті — врозтіч, думають — пожар...
Аж тут почув осла державний секретар:
«Ого! Та дурень цей для нас знахідка:
Такі голоси бувають рідко...»

З тих пір той Ціцерон
Разом із Трюгве Лі сидить в ООН.

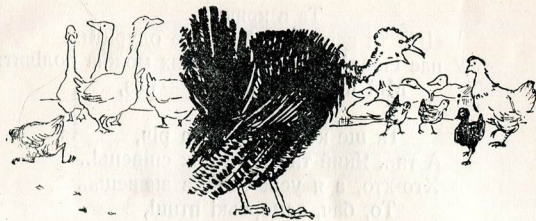
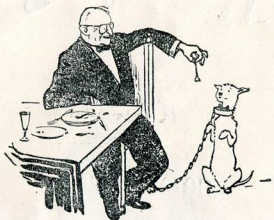

СОЮЗНИКИ

До президента на правах сусідки,
Чи на обід, чи на об'їдки,
Припленталася шавка
І, қосячись на кістку, дзявка:
«Та ти, та я, та ми з тобою, брате,
Коли б нас поеднати,
Тобі характер мій, мені твої би зуби,—
Ото б із нас вояка був би!
Та ми б весь світ
Собі покляли на обід».
Собача мова завдяки моменту
Прийшлась до серця президенту,
І він без будь-яких халеп
Сусідку... посадив на цеп:

Мовляв, у ділі знадобиться й шавка,
Хай з цепу дивиться на кість і гавка.

В Америці усе буває,
Союз там звикли так приблизно розуміть:
Один союзник — на цепу сидить,
А другий — цеп в руці тримає.

ІНДИК-КОСМОПОЛІТ

На птичню якість повесні
Потрапив жайворон і ну переливають пісні
Про весну, про блакить безкраю,
Про щастя жити в ріднім краю...
Заслухався співця увесь пташник.

Тут де не взявся індик.
Рудий увесь, а важний, а надутий!
Трясе під носом кишкою (ну й лютий!),
Не гляне, бо ж до зверхності привик.

Коротше кажучи — індик.
Зайшов поміж птахами боком,
Презирливим співця окинув оком
І буркнув через ніс: «Ти що за птиця?
З яких причин тобі тут веселиться?..»
«Я — жайворон, весняних днів гінець».

«Що?.. Вперше чую...»
«Я — співець».
Тут зовсім розлютився наш індик

Та в крик:
«Що ти верзеш?. Мене не одурити...
У нас співців усіх по пальцях можна полічити:
Мій приятель папуга — раз,
Павич,
Та ще колібрі, звісна річ,
А ти... Який ти проти них співець!..
Хто-хто, а я усіх співців знавець...
То, бач, заморські птиці,
То митці,
Не звичайнісінькі співці...
Узяти б хоч папугу,—ну й талант!
Що техніка, що форма — дипломант!
Він у Америці моментом,
Якби схотів, зміг стати президентом.
А єсть іще у мене старший брат,—
Так само, як і я, на птичній адвокат,—
Так той в самого Трумена в почоті.
Я бачив їх обох якось на фоті,
Повіриш, біля двох годин
Не міг пізнати, де президент, де він.
А я... Ти чув хоч раз мій голос?.. Ні?..
Так слухай же мені».
Індик напиндився, забуркотів,
А далі щось таке пустив,
Яке ні з чим не порівняти...
Тут раптом вийшла птичниця із хати:
«Ач, дурень, розкричавсь, гугнявий,
Ач, дармоїд слинявий!..»
Та по боках його — дрючком, дрючком.
Крутнувсь індик
Та через двір від птичниці навітк...
А жайворонок звився у блакить
Та як залетється, забринить
Таким весняно чистим тоном,

Що дівчина спинилася раптово,
Долоні притулила до лица,
Стоїть і слухає співця:
«О, жайворон... Так це уже весна!»
Схвильована, ясна
Стоїть колгоспниця посеред двору,
А жайворон все в'ється вгору й вгору...

КІТ ТА ВЕРШКИ

На одному маслозаводі
Підлиза-кіт став чимсь начальству у пригоді.
За це приставили його збирати вершки.

(Хоч і водились за котом грішки,
Та їх за давністю забули).

Коротше кажучи, ката в комору впхнули.

Ласун охоче взявся за труд.

Як тільки люди в двір, і він вже тут як тут.

І вже такий прислужливий до всіх,

Що зле й подумати про нього гріх:

Привітно стріне, чемно усміхнеться,

Спитає: «Як діла і як живеться?»

Вершки ж похвалить поготів.

Ну, словом, кіт — з усіх котів.

А тільки люди з двору,

Він — у комору,

На засув двері, сяде за діжки

І ну знімає вершки.
Натомиться,
Змокре весь од поту
(А кажуть, що коти ледачі на роботу!),
Старається із сил усіх,
Аж доки й звалиться біля діжок отих.
Та по таким труді за кілька днів
Маслозавод лишився без вершків...

Мораль цієї баечки проста:
Не ставте до вершків kota.

ДЖМІЛЬ-ХАЛТУРНИК

Побачив джміль, як носить мед бджола,
І задріть тут його взяла:
«Диви, як легко їй той мед дається,
І це трудом зовється...
Та як на те, я зовсім без трудів
Зберу його хоч сто пудів:
Хай знають всюди на землі,
Як носа джміль утер бджолі».

Сказав — і полетів, напився деє нектару,
Летить назад, сам думає про тару
(Куди б йому той мед складать...),
Та, щоб недовго мізкувать,
В порожній вулик — шасть... І знов — до саду.
Та ще й гуде бджолі в досаду:
«Дивуюсь з тебе я, сестрице,
Хіба ж робить отак годиться —
По крапельці малій збирать меди...
Роби, як я:
Метнись туди,
Метнись сюди,

Там сьорбну щось, там щось вхоплю,
Раз, раз —
І все уже гаразд!
Ви цілий день в саду висіли,
А меду й вулика не наносили.
У мене ж, бач, повнісінький, до краю.
Підходь хто хоч — вгощаю...»
Бджола понюхала джмелиного медку
Та й плонула:
«Робота нашвидку...

Продукція твоя не знаю як і зветься,
А тільки справжній мед по крапельці дається.
Робили чесно ми всім роєм, брате,
Зате ж і добрий мед навчилися брати,
А твій напій
Лише споганив вулик мій...»

Мораль байкам завжди допомагала:
Той, хто до праці ставиться недбало,
Від того користі не жди.
Як джміль нездатний на меди,
Так і з халтурника в роботі толку мало...

ПРО ОРИНКУ, ЩО ВЧАЩАЛА ДО РИНКУ

В одній артїлі
(Не скажу в якій,
Мо' в нашій, мо' в чужій),
Жила-була Оринка,
Ледача жінка...
Бувало, ледь зачне світати,
Сусіди — в поле, а вона — із хати,
З двора, з городу
І — ходу.
На ринок — ф'їть,
Аж тільки пил курить.
І доки ланка, як бджола, працює,
Оринка базарює —
То молочком,
То бурячками,
То півничком,
То курочками,

Весь день на ринку, так що ізвідтілб
Ії й волом не затагті в артілб.
Та якось ланкова її перехопіла:

«Куди?..»

«До хвелшара.

Бач, курка захиріла:

Не їсть, не п'є,

За цілий рік яєчка не дає.

Сказилася, чи що,

Уже й сама не знаю.

Вже так за нею вболіваю,

Вже так намучилася, просто жах.

І що воно за птах?..»

На ті жальні слова

Всміхнулася тільки ланкова:

«Я курячі хвороби добре знаю,

Покажуй, зразу розпізнаю...»

Та хап за гребінь птицю,

Та у сміх:

«Це ж, кумцю, півень!

Як тобі не гріх

Од півничка яєчка ждати!..»

Тут баєчку пора кінчати.

Ця байка, звісно, жарт,

Та спекулянт,

Нероба й ледар у артілі —

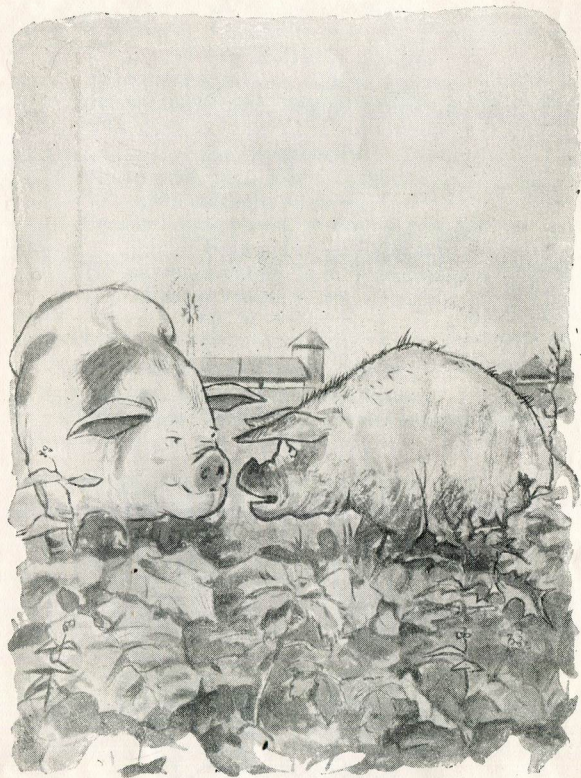
Мов та болячка на здоровім тілі...

ПРО СВИНСЬКЕ СТАВЛЕННЯ ДО СВИНЕЙ

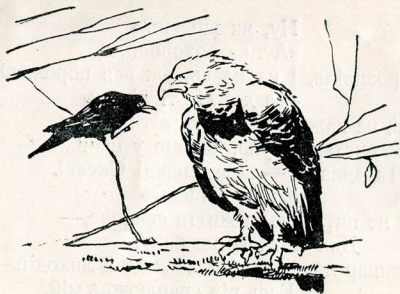
За фермою у бур'яні
Зустрілись якось дві свині —
Ряба й білява.
Рябій — ну і життя, і шана їй, і слава,
А білій, миршавій такій, —
Дрючок та гній.
І хоч рябій білява нерівня,
Проте ряба свиня
Зустріла радо подругу дитинства
(В свиней не терплять свинства):
«Подружко, сестро, скільки літ і зим!..
Не віриться очам моїм:
Змарніла... А була ж якою!
Бувало, кабанцям ні сну, ні супокою.
Що п'ятачок, що хвостик, що копитця...
Аж завидки беруть дивитись!

Ну, як живеш?»
«А ти... похорошіла,
І розцвіла, і налилась, аж вся порожевіла...»
«Та де! Не ті літа...»
«Е, не кажи, літа не ті, а ти все та.
На виставці була, живеш у шані...»
«Та дяка їй — колгоспниці Оксані.
Як ти живеш?»
«І не питай, таке життя свиняче,—
Дня світлого не бачу.
Свинар попавсь мені ледащо й лиходій —
Весь рід спаплюжив мій,
Не милась з самих свят, запоганіла,
Була білявою, а нині посіріла,
Не їм, не сплю,
Все сльози ллю...»
«А що він, сестро, за людина?
Чи, мо', не по душі йому свинина?..»
«Е-е, сало любить він, та нас не поважає»...

Як всяка баечка, і ця кінець свій має.
Підслухавши розмову подруг, я
Прогнав би геть неробу-свинаря.
Хто до свиней так ставиться недбало,
Тому не їсти й сала...

СКЛОЧНИЙ ШПАК

Шпака відчислили із хору
(Не вийшов голосом).

На тую пору

Орлові бути в лісі довелось,

І шпак сфабрикував йому донос.

Мовляв, поміж птахів розмови йдуть одверті,

Що соловей напився раз до смерті,

А розбишака чиж

Вкрав у сороки книш

І приховав його в синички,

Розбещеної удовички,

І що йому, порядному шпаку,

Не сила більш терпіть компанію таку.

Він певний, що орел розплату вчинить скору

І солов'я з чижем геть вижене із хору.

Донос, як водиться, попав у власні руки

(Шпак майстром був на склочні штуки,

Мав деякі зв'язки,

Знайшлися й свідки — ті ж таки шпаки).

Заяві даний був законний хід.

Зібрався птичий зліт,

Коротше — закрутилися діла,

І солов'я з чижем позвали до орла.

«Що скажете?»

«Не відаєм, не знаєм...»

«Ну що ж, тоді ми інших поспитаєм...»

А дайте-но шпака, хай розповість при всіх»...

Гінці сюди-туди — шпака і слід простиг:

Щоби не вивели його на чисту воду,

Шпачок дав ходу.

З тих пір

У птичій хорі згода й мир.

Порада всім шпакам

Така:

Коли ти безголосий,

Берись за інший труд,

Бо не допоможуть і доноси.

ЗАЩЬ-БЮРОКРАТ

Якось-то заєць вийшов у чини.
Він при нагоді
Військового покрою зшив штани
І став таке цабе, що й приступитись годі.
В прийомній тільки й чуť:

«Не можна»,
«Не приймають»,
«Начальство зайняті»,
«Начальство засідають»,
«Начальство у начальства...».

Що за знак —

До зайця не пробитися ніяк!
Чим далі — гірше... Якось спозаранок
Зайчиха принесла йому сніданок,
Так заєць і її для виду
Продержав у прийомній до обіду.
Коротше кажучи, зазнався пройда вкрай.

Його вже голою рукою не чіпай.
Роз'ївся, розжирів... Кур'єри... Телефони...

Йому ніщо ані народ, ані закони;

Він сам — закон для всіх.

Аж ось, ну як на гріх,

У ті краї начальство вище завітало.

На зайця скарг посипалось чимало:

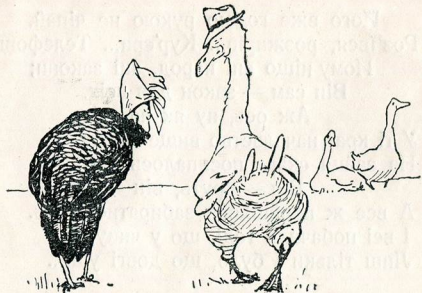
Він — круть, він — верть,

А все ж прийшлося забиратись геть.

І всі побачили тоді, що у чинуші

Лиш тільки і було, що довгі уші...

ВИПАДОК НА ПТИЧНІ

На птичні трапилась пригода:
Старий гусак став у гусині вимагати розвода.

А справа в тім,

Що у дворі помітили за ним,
Немовби він прихильний до індички —

Веселої ставної молодички.

Гусиня — в крик. Скандал...

(На птичні

До діл таких незвичні).

Шум, гам в дворі. Аж ось перегода

З'явився горобець, всіх птичих діл суддя:

«Чого такий бешкет?..»

Хто прав? Хто винуватий?..»

Тут наперед

Гусак виходить наш лапатий:

«Дозвольте слово мовить від душі».

«Кажі. Та тільки не бреші!»

Почувши мову строгу,

Гусак несміливо переступив з ноги на ногу

І ледве чутно заявив:

«Розвода прошу...»

«Що?..»

Суддя аж рот розкрив...

(В такій історії попробуй розберись).

«В чім річ?»

«Характерами не зійшлись.

Шипить весь день, од злості стала синя...»

«Шипить?.. Так що?.. На те ж вона й гусиня...

Ні, бачу, завелась якась у тебе птичка...»

«Еге ж, — індичка.

Ми з нею біля озера зустрілись

І зразу полюбились».

«Так, так... А гуска ж як твоя?»

«Союз наш розриваю я.

Піввіку жив, а більш не можу жити:

Стара, крива, обшипана...»

«А діти?..»

«Що діти, як така любов!..»

Тут горобець характера свого не поборов —

Як гримне:

«Що?.. Крива?.. І це при всім народі...

А ти?.. На себе глянь! Опудало та й годі.

Стирчать страхіттям в соняшнику отакі...»

Злякався горобця гусак та навтьоки.

Весь день ховався в баговинні,

А поночі вернувся до гусині.

Ця баечка ясна,

Пояснювати не треба.

Як станеш помічати, що стариться жона,

То не забудь поглянути й на себе...»

З М І С Т

	Стор.
Крук та жарина	3
Непередбачливий шакал	5
Осел-красномовець	7
Союзники	9
Індик-космополіт	11
Кіт та вершки	14
Джміль-халтурник	18
Про Оринку, що вчашала до ринку	20
Про свинське ставлення до свиней	24
Склочний шпак	28
Заєць-бюрократ	30
Випадок на птичні	34

Геннадий Брежнёв. Басни.

(На українском языке).

Редактор *Є. Суркова*.

Художній редактор *В. Уманець*.

Техредактор *І. Кучерський*.

Коректор *В. Вороніна*.

БЦ 00334. Вид. № 21. Здано на виробництво 14/IV-1951 р. Підписано до друку 15/VI 1951 р. Друк арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 1,23. Паперов. арк. 1,125. Формат 60×92/32. Тираж 15 000. Замовлення 4-812. Ціна 1 крб. 50 коп.

Харківська обл. Поліграф. ф-ка. Сумська. 13.

1 крб. 50 коп.